

Občas bez známek, a taky bez mobilů. Škola v Zábřehu zkouší nové cesty ke vzdělávání

4.2.2026 - Barbora Postránecká | Eduzmena

Základka v ulici Boženy Němcové v Zábřehu o sobě říká, že je „škola pro život“. Nezaměřují se tu jen na vědomosti, ale rozvíjejí i kritické myšlení, spolupráci, zavádějí formativní hodnocení, podporují nadané a už třetím rokem fungují bez mobilních telefonů. A k inovativním nápadům přidávají ještě něco: podporu zvenčí. Výsledkem je škola, která se nebojí měnit zaběhlé pořádky - a zdá se, že to funguje.

Alfred Nobel jako vstupenka do světa geografie, chemie, psychologie i finanční gramotnosti? Jedno jméno a několik předmětů? Proč ne. V malé učebně pavilonové školy v Zábřehu, které se říká „Boženka“, se patnáct dětí vydává nejprve ze Švédska, kde se Nobel narodil, přes Petrohrad, kde žil, až k jeho experimentům s výbušninami. Na jeho příběhu se učí i o růstovém myšlení – že má smysl zkoušet věci znovu, i když opakovaně selhávají. A nakonec přicházejí na řadu finance: odkud se bere zhruba dvacet milionů korun ročně, které laureáti Nobelovy ceny získávají? Klíčem jsou investice a složené úročení – princip, díky němuž se mohou peníze odkázané do Nobelovy nadace zhodnocovat i více než sto dvacet let po Nobelově smrti.

Hodinu vede Michaela Egerová, tamní koordinátorka podpory nadaných. Do její třídy mohou chodit žáci z různých ročníků, kteří mají chuť učit se něco navíc. „Byly doby, kdy jsme měli dvě děti potvrzené z pedagogicko-psychologické poradny jako nadané,“ vypráví Michaela Egerová, která začala kolegům a kolegyním nejprve vysvětlovat, že v populaci je nadaných patnáct a podle některých odhadů až dvacet procent. „A kde je ten zbytek?“ ptala se. „My ho nevidíme – a musíme se naučit tyto děti poznat a podpořit,“ dodává.

Dnes mají ve škole nadaných šedesát, proškolené učitele a zavedený systém takzvaných „vytahovaných hodin“. To znamená, že část dětí na některé hodiny odchází do malé učebny v přízemí. Zde s nimi Michaela Egerová – jako bývalá lékárnice – probírá kromě Alfreda Nobela třeba i zdravotní přínosy různých rostlin, aby si pak děti v malé kuchyňce vyrobily krémy a masti. Naučí se, v jakém poměru co navázat a smíchat, ale dozví se i něco z chemie, přírodovědy, latiny... Se staršími dětmi má pak Egerová hodiny, kde se mluví výhradně anglicky. Potkat ji ale můžete i jinde než jen v malé učebně v přízemí – třeba když po škole běhá s dozimetrem a měří s žáky radioaktivitu, nebo když s dětmi luští runové šifry a pak hledá vikingský poklad.

Podpora nadání je jedním z šesti pilířů, které si zábřežská škola na úpatí Jeseníků před dvěma lety stanovila jako priority. Patří mezi ně i výuka matematiky podle Hejného metody, formativní hodnocení, Skill Builders (rozvoj měkkých dovedností), Svět poznání (program, který rozšiřuje rozvrh vybrané třídy o pět hodin týdně) a Jednotná škola Boženka (řeší se zde podoba třídnických hodin nebo různá školní pravidla včetně zákazu telefonů).

Každý pilíř má garanta, kolem něhož se sdružuje skupina vyučujících, kteří se chtějí v rámci daného tématu rozvíjet. Účast je dobrovolná. „Když jsme si pilíře společně pojmenovali, sepsali a vizuálně znázornili, mělo to překvapivě velký efekt,“ konstatuje ředitel školy Pavel Nimrichtr. Dnes každý chápe – nejen učitelé, ale i žáci a rodiče –, jaké má škola priority a kam směřuje.

S pilíři škole pomohla Ivica Másilková, jedna z osmi průvodců, kteří na Šumpersku a Zábřežsku působí a do škol pravidelně docházejí, mluví s vedením o jejich plánech a společně hledají cesty, jak je posunout dál. Koncept průvodců do regionu přinesl Nadační fond Eduzměna, který tady působí od

roku 2024 a který navázal na aktivity Místní akční skupiny vzdělávání (MAP). „Pan ředitel a jeho zástupci pracovali hodně intuitivně,“ konstatuje Másilková a dodává: „Mnoho věcí, které dělali nebo dělat chtěli, bylo skvělých. Potřebovali je ale lépe uchopit, aby jejich tempo a nápady stíhal a hlavně chápal i pedagogický sbor.“ Zároveň bylo potřeba začít sledovat, zda se ve škole nové věci osvědčily. „Na Božence vždycky dokázali vymyslet spoustu věcí, ale dřív se moc nedívali, jak se novinky ujaly,“ říká Másilková, která je zároveň vedoucí Centra podpory vzdělávání v Šumperku.

Centrum nabízí všem školám v mikroregionu podporu ve vzdělávání a příležitosti pro společná setkávání a spolupráci. A taky zde pracuje zmíněných osm průvodců. „Neustále se ptají, sbírají zpětnou vazbu – někdy až otravně důsledně –, ale právě to je důležité. Díky tomu se programy a podpora skládají opravdu na míru školám,“ pochvaluje si Pavel Nimrichtr.

„Jsem ve školství od roku 1999, takže mám za sebou opravdu dlouhou cestu. Čím déle tu působím, tím víc si uvědomuji, že škola je úplně jiná, než jsem si původně představoval,“ konstatuje Pavel Nimrichtr. První roky v křesle ředitele vedl zábřežskou školu víceméně tak, jak to dělal jeho předchůdce. Postupem let se však začal ubírat jiným směrem.

Dnešní školáci podle něj musejí ovládat základní znalosti – zákonitosti matematiky, pravidla pravopisu, důležitá fakta z dalších předmětů –, ale zásadní je podle něj něco jiného. „Nemusejí vyjmenovat všechny panovníky českých zemí jednoho po druhém. Důležitější je, aby dokázali popsat 18. století, porozumět souvislostem a uměli je ostatním vysvětlit,“ říká například.

Důležité je, aby rozvíjeli své silné stránky a věnovali se tomu, co je baví – a v tom měli šanci excelovat. Naučit se mají i komunikovat, spolupracovat, kriticky myslet a utvářet si vlastní názor, aniž by přestali respektovat názory druhých. Ostatně na to se ve škole zaměřují v rámci pilíře „měkké dovednosti“. V pilíři „Jednotná škola“ zase řeší pravidla: což vedlo ve škole k zákazu pití energetických nápojů a taky k významnému omezení mobilních telefonů – děti je mají v batozích a vytáhnout je smí jen se svolením dospělého. „Máme s tím dobrou zkušenost. Děti se spolu víc baví a soustředí se v hodinách, protože nepřemýšlejí, jaký level ve hře je čeká, až začne přestávka,“ konstatuje Nimrichtr.

Za zmínku stojí i pilíř „Formativní hodnocení“, což je jedno z často diskutovaných témat současného školství. Nepracuje se už jen se známkami, místo toho se sleduje pokrok každého dítěte a dospělí i děti se učí dávat zpětnou vazbu jinak než od jedné do pěti. Téma je navíc aktuální: v souvislosti s novelou školského zákona, která zavádí povinné slovní hodnocení na vysvědčení v prvním (od 1. září 2027) a druhém ročníku ZŠ (o rok později).

V Zábřehu to vypadá následovně: učitelé si na začátku měsíce společně s žáky stanoví cíle na další čtyři týdny. Plány zapisují do přehledné tabulky, aby bylo všem ve třídě jasné, co se v daném období budou učit. Na konci měsíce pak společně zhodnotí, kdo kam došel. „Když dysgrafik udělá v diktátu třicet chyb, dostane pětku. Když jich udělá dvacet, dostane taky pětku. Ale kde se pak ukáže, že se zlepšil?“ Sám ředitel věnuje ve svých hodinách matematiky formativní reflexi zhruba půl hodiny jednou za měsíc. „Děti přesně vědí, co už zvládají, v čem se posunuly a na čem mají dál pracovat,“ dodává.

O formativním hodnocení (ale nejen o něm) se tamní učitelé dozvídali na školeních, která jim už před časem začal nabízet MAP. Někdy se muselo jet do Prahy nebo do Brna, zároveň ale čas od času přijížděli špičkoví lektoři i sem na Šumpersko a Zábřežsko. Zároveň mohly zdejší školy začít jezdit i jinam, do inspirativních škol mimo region. „To otevřelo oči nejen mně, ale i pedagogům, kteří se tak učí novým přístupům a vidí, že změna je možná,“ konstatuje Nimrichtr.

V regionu se taky dvakrát do roka pořádá Ředitelská akademie: ředitelé navštěvují navzájem své

školy, aby poznali jiná místa, ale hlavně jiné strategie vedení. „Setkávání a školení jsou inspirativní sama o sobě, ale stejně důležité jsou i neformální akce – večery s kytarou nebo společná posezení, kde se zkušenosti předávají přirozeně,“ podotýká Nimrichtr.

A postupem času se ukázalo ještě něco: už je tady tolik zajímavých škol, že není vždycky nutné cestovat daleko nebo si sem zvát odborníky. „Někdy stačí zajet jen za kopec,“ poznamenává ředitel. A někdy není nutné ani to. Například v zábřežské škole vznikají tzv. učící skupiny, tedy vyučující, kteří se sami aktivně vzdělávají v konkrétních tématech a pak nové znalosti ve škole šíří mezi další kolegy. „Postupně jsme došli k tomu, že i my sami se dokážeme navzájem obohatit,“ říká ředitel a dodává, že dnes kombinují oficiální porady s neformálními setkáními. „Jednou za čas sedíme v kroužku a diskutujeme o novinkách, jindy se učitelé vzájemně zvou do hodin, aby se inspirovali. Sdílení zkušeností je mnohdy přínosnější než pouhé teoretické školení a dnes jsme už v pozici, kdy k nám přijíždějí i ostatní školy, aby u nás načerpaly inspiraci.“

<https://www.eduzmena.cz/cs/aktualne/detail/obcas-bez-znamek-a-taky-bez-mobilu-skola-v-zabrehu-zkousi-nove-cesty-ke-vzdelavani>